

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 "
 Helyben hákos kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 karácsonyi napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 11.

Gazdasági feladatok.

A szántóföldön véget ért a mezei munka, a szántó-velő ember beszorul már a szobába, ideje, hogy a gazdasági egyesületek és gazdakörök is megkezdjék munkájukat. A minden egyes megyében létező gazdasági egyesületek igen fontos hivatással bírnak a megye gazdasági belételére vonatkozólag.

Az egyes megyei gazdasági egyesületek hivatása első sorban is az, hogy a megyékben előforduló általános és közérdekű gazdasági ügyeket megbeszéljék, meg-hányják-vessék és olyan határozatokat hozzanak, a melyek a szőnyegen levő ügy biztos és sikeres eredményét elő-mozdítják.

Hiszen köztudomású dolog, hogy ma, a mikor a kivándorlás oly kétségbeesítő mérvet ölt és a mikor a magyar pa-raszt a bibliai Kánaán földjének tekinti Amerikát, százszorozott erővel kell töre-kednünk a kivándorlás megakadályozá-sára olyan eszközökkel, a melyek az illető község vagy járás specziális viszonyainak megfelelnek. És hogy mik ennek a kivándorlásnak okai, azt sokan nem is sejtik, mert olyannyira jelentéktelennek látszik a dolog, hogy azt eddig az ille-tékes körök figyelembe sem vették.

Igy Temes megye egyik községéből azért vándoroltak ki a parasztek, mert megfosztattak a nádvági joguktól, a mi eddig egyetlen jövedelmük volt; a

másik község népességét az óriási, majd-nem 100%-es pótlódó kergette ki az or-szágból; de a legáltalánosabb az, hogy a falusi takarékpénztárak uzsorás kamatai adják a vándorbotot a nép kezébe.

A Miskolczon, Siófokon, Tusnádon és különösen Temesvárott megtartott kíván-dorlási kongresszusokat mindig az illető megye gazdasági egyesülete kezdeményezte és rendezte, de itt szükségünk van a többi megyei gazdasági egyesületek támo-gatására, hogy a kongresszusokon hozott határozatokat végrehajthassuk.

Nevezetes szerepe jut az egyesületek-nek az olyan indítványok benyújtásával, azoknak pártolás végett való széjjelküldésével a többi egyesületekhez és végül az országgyűléshez, a melyek mindazon dolgok sürgős keresztülvitelét czélozzák, a mi a megye gazdaosztályának és első sorban a paraszt osztálynak válik hasz-nára.

Igy teszem a földadó leszállítására és a létminimum megállapítását czélzó ja-vaslatok óriási fontossággal bírnak, mert ezeknek törvényre jutásával, belátja még a legrosszakarattabb paraszt ember is, hogy az ő javát és előnyét czélozzák ezzel, mert a földhöz akarják őt kötni vele, a melyet legjobban szeret.

Nagy jelentősége van az egyes állat-kiállításoknak és díjazásoknak, a mi serkenti a gazdákat a tenyésztés irány he-lyes mederbe való terelésére. Nemkülönben az egyesületek által rendezett kosárfonó, székfonó tanfolyamokból kikerült mun-kások szép keresethez jutnak, főleg a téli munkaidőben.

Az egyes termelési irányok megjelölése, mindig a megyei gazdasági viszonyoknak megfelelőleg; egyes megyei álta-lános vetésforgók megállapítása szintén az egyesületek feladatát képezi, nemkülönben pedig az olyan növények termesztésére való serkentés, a melyek akár a buza vagy kukorica óriási mérvű terme-lése végett, akár pedig az ezen új növé-nyekből elérhető nagy haszon végett ki-válónan szép jövedelmet biztosíthatnak a szegény néposztálynak.

A sok közül izlelítőül csak ezeket akartam ezuttal érinteni, mert meg vagyok győződve, hogy még a laikus ember is be fogja látni ezeknek a dolgoknak cél-szerű és égetően szükséges voltát s nem fog habozni tőle telhetőleg segédkezet nyújtani e feladatok megvalósításához.

A ki engem megértett, bennem a szegény elhagyott paraszt nép szavát hallgatta meg.

Mihók Sándor.

A spanyol liberális kormány bukása.

Spanyolországban a kormány válságos helyzetben van a katonai javaslatok miatt. Sagasta miniszterelnök liberális politikája nem találkozik helyesléssel a konzervatív főurak között, a kik a királyt arra akarják kényszeríteni, hogy bocsássa el Sagasta kabinetjét. Sagasta ugyanis meg akarta rendszabályozni a főpapságot és felakarta mondani a konkordatumot. Sagasta eme politikája azonban egyelőre úgy látszik, nem hajtható végre és mint egy mai távirat jelenti, a kabinet be is adta a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kőfal.

Irtja: Pierre Loti.

I.

Az udvar lábujában egy kis lakásban lakott anya a leányával, egy idősebb anyai ági roko-nával.

A leány még nagyon fiatal volt, tizen-nyolczadik éve tavaszában, mikor megromlott vagyoni állapotuk miatt családi házuk legszél-sőbb zugában kellett magukat megvonniok. A többi lakást bérbeadták.

Mivel butorjuk nagy részét is elvesztették, kicsiny szobájukat a suthól elöszedett ódon darabokkal rakták meg. Már évek óta ültek három hosszú téi estéken a lámpa körül, amely a nem épp barátságos szobát meg-világította. Az ember szinte azt hihette, hogy kolostorban van, de nem valami világtól elzárt kolostorban, mert a kis szoba ablaka verőfényes udvarra nyílt, hol az alacsony kőfalra borostyán és vadrózsa kuszott fel.

Lassankint elfelejtették a régi fényűzést és boldogok voltak a szűk lakásban, mikor egyszerre olyan hírt kaptak, ami megdöbbentette őket. A szomszéd a házát két emelettel akarta magasabbra emelni. Ez annyit jelentett, hogy éppen az ablakok előtt fog egy óriási fal

emelkedni, amely elzárja előlük a napfényt és a levegőt.

Es ez ellen nem tehettek semmit. Nagy nyomorúságukban bele kellett törődniök a meg-változhatatlanba.

II.

A fal köveit napról-napra magasabbra rakták. A három nő aggódalmasan tekintgetett ki az ablakon. Gyászos csend ült a kis szobában, mely napról-napra borúsabb lett, amint a fal emelkedett.

Egy hónap múlva a kőművesek egészen elkészítették a falat és bemázolták szürke festéssel. Olyan sötét változatlan, át nem látszó volt, mint egy ködös novemberi égbolt. Még a falra kuszó borostyán és vadrózsa is hervadt zöld színbe bágyadt el.

A meleg júniusi és júliusi napfény még bejutott ugyan a kis szobába, de délelőtt csak későn érkezett meg és délután hamarabb elillant. A kései ősz borongása egy órával hamarabb borult rájuk és magával hozta a szomorú homályt. A napok, hónapok, évszázadok, évek szépsége eltűnt életükből.

Az esti homályban, mikor a három nő a kötés vagy varrás munkájába merült, a fiatal leány, aki már alig volt többé fiatal, gyakran emelte a szemét arra a falra, amely számára az eget pótolta. Addig-addig nézte a szürke falat, míg meg nem győzte magát, hogy ez az ég, csak közelebb van, mint az azur.

Néha munkaközben egy örökségről beszéltek, amelyre vártak és amely inkább tündér-mese volt, mert még csak a messze távolból hitegette őket.

De elhatározták, hogy amint megkapják az örökséget, megveszik a szomszéd házát és a két emeletet leirtják róla.

Az öreg rokon gyakran mondogatta:

— Bár megérném azt a napot, amikor ezt az örömet veletek ünnepelhetném.

Az eső a falra lassankint sötét sávokat írt, amik egy madár árnyékképezhez hasonli-tottak. És a fiatal leány napról-napra, óráról órára nézte ezen szomorú csíkokat.

III.

Egyszer, egy meleg tava-zi napon, mikor a napsugár hamarabb megérlelte a rózsabimbókat, az udvarban megjelent egy ifjú és leült a három nő asztalához. Szép, büszke és barna férfi volt, akinek az arcát vad tengeri szelek zománczották be.

Neki is elmondták az örökség történetét, de az ifjú nem nagyon bizott benne. Különben is a leány arcát a világosság hiánya elfony-nyasztotta. Az ifjú csakhamar elutazott, hogy soha vissza ne térjen, bár a szűk, sötét kis udvaron egy ideig ő volt a nap, az erő, az élet és a leány már vőlegényének tekin-tette. Mikor elutazott, a leány azt hitte, hogy közel van a halálhoz, bár egy szót se szólt róla.

lemondását A király még nem nyilatkozott, de lehet, hogy ismét Sagasta fog megbízni az új kabinet megalakításával. Ha egy konzervatív államférfi lenne az új miniszterelnök, úgy a kortest majd fel kell osztani, mert itt a többség még ma liberális.

Nem kerül olyan sokba.

Fejérváry miniszter a mentelmi bizottságban azzal ajánlotta az új katonai javaslatot, hogy nem fog az olyan sokba kerülni. Nem pedig azért, mert van már reá megspórolt pénze. Ugyanis a hadügyi budgetekben a teljes létszám költségei voltak beállítva. Pedig nem volt teljes létszám. A költség tehát kisebb volt, mint az összeg, a mely rendelkezésre állt. Innen van pluszja a katonaságoknak.

Csak azt felejtette el megmondani **Fejérváry**, hogy a megspórolt többlet egy esztendőre sem elég, honnét győzzük azután a rengeteg új kiadást?

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 11.

Elnök: gróf **Apponyi** Albert.

A múlt ülés jegyzőkönyvét gróf **Teleky** Sándor jegyző olvassa fel, melynek hitelesítése után elnök bejelenti, hogy a honvédelmi miniszter értesítette, hogy még tegnap intézkedett az iránt, hogy a Nessi Pál képviselő ellen megindított becsületügyi eljárás felfüggesztessék. (Általános helyeslés) kisebb fontosságú ügyek elintézése után a napirendre térnek az **indemnítási** folytatódás tárgyalására.

Ráth Endre szólott a javaslatához elsőnek. Mérföldetlen keserűség fogja el — úgy mond ha látja, miért tették ezt a nemzetet? enervált. Azért, hogy ne legyen ereje munkálni a haza javáért. De a függetlenségi párt nem enged, nem csügged, hanem amit választóinak megígért, itt a parlamentben követelni fogja. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök bejelenti, hogy husznál több képviselő zárt ülést kért és azt a házszabályok értelmében elrendeli.

(A karzatot kiüritik, az újságírók is elhagyják páholyaikat.)

Évek multak lomha évek nyomán. Elmult öt, tíz, tizenöt év! A szegény leány ifjúsága lassankint szertefoszlott, az anyja haja idővel hófehér lett. Az öreg rokon pedig már nyolczvan éves lett. Egy karosszékben ült, mindig ugyanazon a helyen és reszketett a feje.

Mind a hárman megöregedtek, amint a rettenetes fal körülvette őket. A borostyán és vadrózsa, folyondár is megfakult, elvénytült idővel.

— Jaj, szegény gyermekeim — sóhajtott az öreg rokon — csak azt értem meg...

Nem fejezhette be, mert ugyis tudták, miről van szó. Mindnyájan a komor falra pillantottak.

IV.

Az öreg rokon már tíz év óta sirban volt, már csak emléke élt a kis lakásban, mint valami jó nagyanya emléke, amikor az örökség egy szép napon csakugyan megérkezett és a két nő életét teljesen felforgatta.

A leány, aki már negyvenéves volt, megörült a nagy vagyonnak és egészen megifjodott.

Az volt a tervük, hogy felmondanak a lakóknak és megint úgy rendezkednek be, mint régi fénykorukban. Egyelőre azonban megmaradtak a régi kis lakásban, amelyhez emlékek fűzték őket.

A zárt ülésen

Kossuth Ferencz indokolja, hogy miért kérték a zárt ülést. Az igazságügyminiszter olyan nyilatkozatot tett, mely káros a mentelmi jogra, mert ez a jog kodifikálva nincs, tehát helytelen miniszteri magyarázat veszedelmes precedens volna. A miniszter azt mondta, hogy csak szabadságvesztés büntetésre vonatkozik a mentelmi jog; szerinte az ellen is kell védeni a képviselőt, hogy büntetéssel való felelősséggel meg ne félemlítsék. Nem áll az sem, hogy a Házban való eljárására a képviselőnek vonatkozik csak a mentelmi jog, mert a népképviselőnek az országban járnia kell és érintkeznie a néppel. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Szék Kálmán: Előleg nem barátja a zárt ülésnek, egyes kivételes esetekben, amelyek a nyilvánosság előtt nem tárgyalhatók, közérdekű dologban nem lehet helye titkos tanácskozásnak. Helyes-e az igazságügyminiszter nézete, vagy nem, azt meg lehet vitatni a mentelmi bizottságban, de ez nem való zárt ülésre. Nagyra becsüli a mentelmi jogot, a zárt ülésben azonban tartózkodik a nyilatkozástól, mert az a nyilvánosság elé tartozik.

Olay Lajos azt fejtegeti, hogy a Nessi-féle mentelmi ügy egész politikai jellegű dolog és ezért fontos ok van a zárt ülésre. Sajnosan tapasztalta, hogy a mentelmi bizottság tagjai nem független bírák, hanem pártpolitikuskok.

A kormány itt a lojalitás szempontjára akarja feláldozni a parlament függetlenségét. A kérdés van olyan fontos, hogy alkalmas a kormány megbuktatására. Nem helyes **Plósz** felfogása, mert politikai dolog a mentelmi ügy. Nem szabad eltérni, hogy a képviselők fölé kerekedjék a katonaság.

Apponyi elnök kijelenti, nem felel meg alkotmányunk szellemének, hogy ilyen kérdéseket zárt ülésen tárgyaljanak. (Nagy zaj.)

Uray: Itt nincs szükség a mentelmi jogra, hisz 12 év óta vagyok képviselő, én nem félek. Nessi mint képviselő volt jelen Kolozsváron. A Gotterhaltéval való bosszantásra mondta egy kormánypárti képviselő, hogy ezzel mindenkit a szélsőbalra hajtanak.

Fejérváry: Ki az? (Nagy zaj.)

Uray: Ha bekövetkezik az, hogy tegyük el a mentelmi jogot, akkor elég jellemző a nyomorúság, hogy a parlament saját jogát sem képes megvédelmezni.

Sebess Dénes: Szükségesnek tartja a zárt ülést, hogy a miniszter fejtsen ki véleményét és ne egyoldalt, hanem mint megfontolt vélemény jöjjön a nyilvánosság elé.

Szék Géza: Hozzajárni **Sebess** nyilatkozatához. Színtén tisztázni akarja a kérdést. De a nyilvánosságot szükségesnek tartja a nagy kérdés.

Végre megvalósult álma is: a fal, amelynek ledöntésére husz év óta sóvárogtak, lehullt a szemük előtt. Egy áprilisi napon, tavaszi verőn indult meg a munka és gyorsan haladt. Csattogott a csákány, zuhogtak a kövek és egy sereg daloló munkás alakja imbolygott a gipszes, poros felhőkben, amiket a fal csapott fel.

Néhány nap múlva az anya és leánya csodálkozva vették észre, hogy a kis udvaron olyan világosan látnak mindent és nem kell korán megébredniük a lámpát. A borostyán és vadrózsafolyondár visszanyerte régi eleven színét.

Es mégis a várt öröm helyett valami különös érzés lett urrá rajtuk. Egyszerre tulságosan világos lett kis lakásuk. Valami mérhetetlen üresség tántorgott feléjük belőle.

Némán ültek egymással szemben. Nem volt szavuk rá, hogy kifejezzék azt a szomorú érzést, ami olyanféle, mint a reménytelen vágy, amit elköltözött emberek iránt érzünk.

Mikor az anya látta, hogy leánya szemében könny gyűlik össze, halkán szólni kezdett:

— Talán újra... felépíthetnők... Csak úgy gondolom, hogy megpróbálhatnók...

— En is gondoltam rá — mondta a leány. — De azt hiszem, mégsem volna ugyanaz.

dés tisztázásához, és azért kéri, hogy a kérdés napirendre tűzessék.

Komjáthy Béla: Nem arról van szó, hogy miként fogja fel a mentelmi bizottság a Nessi esetét. Tapintatlanság történt az igazságügyminiszter ur részéről és ezért kívánja a zárt ülést.

Plósz Sándor: Jogositva volt a nyilatkozatra, mert a miniszterek minden bizottságban részt vehetnek. A miniszterelnök direkté meg volt hiva és őt bizta meg képviselővel. Precedens tud, a mikor Olay kívánta, hogy ő egy ilyen ügyben nyilatkozzék. Felvilágosítást adott, nem indítványt. Véleményét illetőleg azt adta elő, hogy a mentelmi jog kodifikálva nincs. A mentelmi jognak két ága van: az abszolút, arra nézve, a mit a képviselő az ülésben mond, a másik ága az u. n. *Salvus Conductus*, i. e. hogy meg ne akadályoztassék személyes szabadságában. Így van az a delegátusokra kodifikálva. Fegyelmi esetekre precedens tud, ilyen nem került a Ház elé. A mentelmi jognak meg van a határa, és aki annak a határát vitatja, arra nem lehet azt mondani, hogy a mentelmi jogot tagadja.

Felvilágosítja Olayt, hogy ő Kubik esetre cselezott. Ő csak akkor szólalt föl, mikor Szék már szólott.

Kossuth Ferencz: Szavát magyarázza. A vita eltereltetett, ő most nem beszélt a Nessi ügyről, hanem egy veszélyes alkotmánymagyarázatról. 24 óráig sem lehet szó nélkül hagyni, hogy a miniszter úgy magyarázza a mentelmi jogot, hogy az csak a Házban történt ténykedéséért védi, hanem ennek az egész országban kell védenie a képviselőt.

Plósz: Szavait magyarázza.

Elnök: Szólásra senki sem jelentkezett, a zárt ülést berekesztem.

Következik az indemnity.

Az újra megnyílt nyílt ülés.

Vázsonyi Vilmos azt fejtegeti, hogy Szék Kálmán hazafias szolgálatot tett mikor az ország zilált állapotát rendbe hozta. De ez a kormány is betöltötte szerepét, most már csak akadályozza a nagy szabadelvű tábor kibontakozását, akár a még nagyobb liberálisizmus, akár a konzervativizmus irányában.

Az agráriusok és merkantilisták harcza nem a kis emberek harcza. Az semmi egyéb, mint az, hogy az ősi birtok urai és a modern vagyon hűbéres-i összevesztek azon, hogy melyik foglalja el az államot. Semmi köze ehez a kisiparúknak.

Az önálló vámterület jelszavával sokan jöttek be a tulsó oldalra is a házba.

Hock János: Én is!

Vázsonyi: Ha megkötik a kiegyezést, lejár a mandátumuk, mit fognak akkor tenni? Hogyan ülhetnek abban a nagy pártban oly kényelmesen, holott látják, hogy az önálló vámterület ellen minden akadályt oda fordítanak. Egy ember van a tulsó oldalra, aki bátran küzd az önálló vámterületért: Zichy Jenő.

— Eljen Zichy Jenő! — kiáltják a szélsőbalon.

Vázsonyi: Sokan attól félnek, hogy ha megbukik a kormány, utána konzervatív kormány következik. Hát az is jobb, mint a mai, mely a nagy liberális erőket lekötöti. A többség e házban úgy is konzervatív, az eszmék tisztázására jobb volna, ha konzervatív kormány jönne. (Mozgás.)

A szabadelvűség nevében csikar ki tőlünk Bécs 67 óta mindent. Nem csoda, ha a szabadelvűséget meggyűlölik. A rendi tábla sohasem adott áldozatot ellenszolgáltatás nélkül. Az nem adott volna ujonczot, civilizista emelést — ha a nemzetnek jogokat nem csikart volna ki.

Ez a kormány gyenge. Csak a miniszterelnök szeretetreméltósága az, melynek mindent megszavaznak. Ime, a kiegyezésben az a legfőbb eredménye, ha a kiűldözött Bánffy kiegyezését megcsinálhatják. Ez a kormány gyöngébb, mint az előbbiek a Kossuth-kérdésben is! (Ellentmondás jobbról.)

Kubik: Igenis gyöngébb!

Vázsonyi: Itt van a Kossuth-mauzóleum ügye!

Pichler: Olvassák el Beöthy Akos könyvét. A király kezét csókolhat Kossuth Lajosnak.

Vázsonyi: A civilizista felemelését komolyan indokolni nem lehet. Hiszen nincs is magyar udvar.

A hadügyi követeléseket sem szavazza meg. Az a nagyvenerer ujoncz-kivándorló ki-vándorol innen a kaszárnyákba, melyeknek külön törvényük van.

Az indenmitást nem szavazza meg. (Helyeslés.)

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

A holnapi városi közgyűlésre 38 pont van kitűzve, melyek közül legfontosabbnak ígérkezik a katonai javaslat tárgyalása, mert előreláthatólag nagy vitát fog e pont előidézni, míg a többi pontokat simán tárgyalják le. Valószínűleg interpellációkban sem lesz hiány.

*

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad városi törvényhatósági bizottságának 1902. évi november hó 13-ik, esetleg következő napján, mindekor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. A polgármester jelentése a közigazgatás előző havi állapotáról.

2. A magy. kir. belügyminiszter a birtokváltozási szabályrendeletet jóváhagyva megküldi.

3. A m. kir. belügyminiszter leirata a Dunkel-féle perben előlegezett összegnek az árvaház tartalékából leendő megtérítése tárgyában.

4. A m. kir. belügyminiszter leirata özv. Takács Lászlóné részére engedélyeztetet temetési segély tárgyában.

5. A m. kir. belügyminiszter a burkolati szabályrendeletet leküldi.

6. Az igazoló választmány jelentése nagyvárad-újvárosi választó kerületben üresedésben levő egy törvényhatósági bizottsági tag választására határidő kitűzése iránt.

7. Budapest székes főváros törvényhatóságának a póttartalékosok behívásáról szóló törvényjavaslat elvetése iránt a magyar országgyűlés képviselőházához intézett felirata s ezzel kapcsolatosan Szokoly Tamás és társai indítványa a katonai javaslatok elleni állás foglalás iránt.

8. Tolna vármegye közönsége a Baja-báttaszéki áthidalás tárgyában a magyar országgyűlés képviselőházához és a m. kir. kormányhoz intézett feliratát támogatás végett megküldi.

9. Szepes vármegye közönsége a »Halastó« melletti határkiigazítási ügyben hozott nemzetközi bírósági ítélet becikkelyezése ellen a magyar országgyűlés képviselőházához intézett feliratát pártolási végett megküldi.

10. A tanács javaslata a központi villamos telep elhelyezése céljából a váraljai 152. sz. telek megvétele tárgyában.

11. A tanács javaslata a Moskovits Mór fia telkéből a köztérhez csatolandó telekrész megvételeire.

12. A tanács előterjesztése Cseprega Miklós részére köztér átengedése iránt.

13. A tanács javaslata Steiner M. Albert által az Ór-utca szabályozására beadott indítványára.

14. A tanács javaslata a lakatos munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

15. A tanács javaslata a bábogos munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

16. A tanács javaslata a mázólo munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

17. A tanács javaslata az üveges munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

18. A tanács javaslata a kerékgyártó munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

19. A tanács javaslata a kovács munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

20. A tanács javaslata a kovács munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

21. A tanács javaslata a szobafestő munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

22. A tanács javaslata a kőműves, ács és cserepező munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

23. A tanács javaslata az asztalos munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

24. A tanács Szarka Tótyer és Magyar Mojszi földbér átruházási kérvényét beterjeszti.

25. A tanács a központi villanytelep építésére Ince Lajos és társával kötött szerződést beterjeszti.

26. A tanács Pekker Ignácczal kötött szerződést beterjeszti.

27. A tanács Jelinek Ferenczcel kötött szerződést beterjeszti.

28. A tanács Ince Lajos és társával a kórházi csatornázás készítésére kötött szerződést beterjeszti.

29. A tanács javaslata Szűcs Istvánné halotti negyed kiutalás iránti kérvénye tárgyában.

30. Rotschild Ignác felebbezése az általa bérelt fatelep bérlete ügyében hozott tanácsi határozat ellen.

31. Vasas Gáspárné felebbezése a temetkezési járulék kiutalását megtagadó tanácsi határozat ellen.

32. Mogyorós Mária felebbezése a sertésvásártéren felállítani kért elárúrási hely tárgyában hozott tanácsi határozat ellen.

33. Horváth János volt vámellenőr felebbezése 1901-dik évre esedékes vámjuttalék ügyében.

34. A nyugdíjbizottság a nyugdíj-alap 1903. évi költségelirányzatát beterjeszti.

35. A nyugdíjbizottság előterjesztése özv. Sűts Istvánné özvegyi nyugdíja megállapítása tárgyában.

36. A nyugdíjbizottság előterjesztése özv. Kovács Lászlóné özvegyi nyugdíja megállapítása tárgyában.

37. Ugyanannak előterjesztése Nagy Sándor rendőr nyugdíjaztatása tárgyában.

38. Ugyanannak előterjesztése Eleméry Ferencz aljegyző korábban eltöltött szolgálati idejének beszámítása tárgyában.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait azzal értesitem, hogy a tárgysorozatban megnevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. november hó 11-én.

Bordé Ferencz,
főjegyző.

UJDONSAGOK.

TAJAKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Nov. 15 Jogász-táncszertély a Kereskedelmi Csarnokban.

* Bihar altábornagy Nagyváradon. Előkelő s mostanában aktuális érdekességű vendége érkezett tegnap Nagyváradnak: Bihar Ferencz altábornagy, az I. honvédkerület parancsnoka, a ki Nessi Pál képviselő ellen a becsületbírósági eljárást elrendelte. Az altábornagy pár napig időzik Nagyváradon, a mely idő alatt a helybeli honvéd csapatokat szemléli meg.

* A városi munkálatok kiadása. A városi munkálatokra az egyes iparosokkal kötött szerződések ez év végével lejárnak. A megtartott árlejtés eredményét holnap terjeszti a törvényhatóság elé a városi tanács s mint legelőnyösebb ajánlatokat a következőket ajánlja elfogadásra: a kerékgyártó munkákra Sarkadi László 37%-os, az asztalos munkákra Fabián József 15%-os, a lakatos munkákra Tátray Sándor 26%-os, a bábogos munkákra Fekete Márton 57%-os, a kovács munkákra Szalay Mihály 43%-os, az üveges munkákra Deutsch K. I. 24%-os ajánlatait. A kőműves, ács és cserepező, valamint a szobafestő munkákra új árlejtés kiírását javasolja a tanács.

* Várostatya választás. Szokoly Tamás az elmúlt évben két helyen, Várad-Olasziban és Várad-Ujvárosban választották a törvényhatósági bizottság tagjává s Szokoly az újvárosi mandátumról mondott le. A miniszter leirata értelmében a lemondás által megüresedett bizottsági tagságra ez évben kell megejteni a választást. Az igazoló választmány a, október 12-én délután 4 órakor ülést tart, amelyen a választás iránt intézkedik, s előterjesztést tesz a holnapi közgyűlésnek. Mielőtt a választást kitűznék, a jövő évi virilisek névjegyzékét jóvá kell hagyni. A névjegyzék pedig még csak ezután lesz kitűve 15 napi közszemlére s a beérkezett felebbezéseket tehát legfeljebb november 15-ig végén terjeszthetik fel jóváhagyás végett. Ez aligha érkezik le oly időben, hogy még ez év folyamán megejthető legyen a várostatya választás, a melyet a törvény szerint 15 nappal előbb kell meghirdetni. Mindezekre pedig nem elég az évben hátralevő 50 nap és így a választást előreláthatólag csak a jövő év elején tarthatják meg.

* Ajándék a gádorosi r. k. templomnak. A gádorosi r. kath. templom felszerelése igen szép, értékes tárggyal gyarapodott. Kresnerich Sándorné hitbuzgó-ágáról ismert urinő a templomban lévő Szűz Mária oltárára művészi kézre, nemes ízlésre valló gyönyörű himzésű oltárterítőt készített.

* Nagyvárad a katonai törvényjavaslat ellen. A katonai létszám felemeléséről a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat-tervezet az egész országban nagy visszatetszést és felháborodást keltett. Budapest székesfőváros feliratot intéz a képviselőházhoz; Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának több tagja hasonló szellemű indítványt adott be Nagyvárad városához. Ugy Budapest főváros pártolási végett megküldött felirata, mint a Szokoly és társai által beadott indítvány a holnapi közgyűlés elé kerül. A városi tanács, mint állandó választmány tárgyalta a kérdést. A tanács tagjai között akadtak, kik napirendre tértek volna a kérdésben, a többség azonban elhatározta, hogy előterjesztésében javasolja a város közgyűlésének, miszerint írjon fel a törvénytervezet ellen a képviselőházhoz és a kormányhoz. Ezek után a közgyűlés valószínűleg elfogadja a javaslatot.

* Az elvesztett tengerszem. Szepesvármegye az ország határan elvesztett tengerszem ügyében feliratot intézett a képviselőházhoz, amelyben a választott bíróság ítéletének elutasítását kéri, mert a bíróság nem törvényes alapon ítélt. Szepesvármegye feliratát pártolási végett megküldötte az összes törvényhatóságoknak s így Biharvármegye, mint Nagyvárad városa is megkapta a feliratot. Nagyvárad város tanácsa nem osztja Szepesvármegye álláspontját, mert az ítéletet a törvényes formák között delegált bíróság hozta s annak ítélete végérvényes és a felekre kötelező. Oly irányu javaslatot terjeszt a holnapi közgyűlés elé, hogy Nagyvárad város törvényhatósága, sajnálattal bár, térjen napirendre az írat felett.

* A Szacsavay-szobor és Kossuth Lajos arcképe. Rimler Károly polgármester legutóbbi budapesti időzése alatt érintkezésbe lépett kiváló szobrász és festőművészekkel s informáltatta magát, hogy mily összgeből lehetne a Szacsavay Imre vértanu szobrát elkészíttetni s a törvényhatósági bizottság határozatának megfelelően Kossuth Lajos arcképét megfestetni. A Szacsavay-szobor és Kossuth emlékének megörökítésére kiküldött bizottság szombaton, november 15-én délután 3 órakor ülést tart, a melyen a polgármester jelentést tesz eljárásáról.

* **Maláji vendégek Bihar-megyében.** Erdélyes vendégei vannak néhány nap óta Zichy Jenő gróf országgyűlési képviselőnek: egy dúsgazdag maláji ültetvényes és a felesége Szingaporeból, a kiknél Zichy gróf kínai útjából visszajövet szívesen látott vendég volt. A gróf vendégeit rózsaszínű palotájában szállásolta el Budapesten. Tegnap megjelentek az ország-házban is, s a karzatról figyelmesen hallgatták a tanácskozást, miközben minden szem a szénfekete színű, de a legújabb párisi divat szerint öltözködő maláji szép asszony felé fordult. Zichy gróf a miniszterelnöknek be is mutatta különös, nem mindennapi vendégeit. A mai nap folyamán a gróf fejérmegyei birtokára rándulnak ki a vendégek, onnan pedig hozzánk jönnek Bihar-megyébe, hol a gróf a birtokán nagy vadászatok lesznek, melyre a gróf bihar-megyei s nagyváradi előkelőségeket meghívja.

* **Aulich ezredes és a magyar nyelv.** Egyik olvasónk közli velünk a következőket: Most, mikor mindenfelé támadják Aulich Henrik tábornokot magyargyűlöletért, nem hiába feladat a megtámadottak védelmére kelni. Nem is ezt teszem, mert azokról az időről, a melyekről Lengyel Zoltán a képviselőházban beszélt, nincsenek adataim. Nincs ok abban kételkedni, hogy akkoriban Aulich úgy járt el magyarokkal, a hogy Lengyel előadta s ezért jogos a felháborodás és az elítélő nyilatkozatok. Az igazság érdekében azonban meg kell jegyeznem, hogy Aulich ezredessége utolsó éveiben sokat változott s talán előbbi gorombaságai és magyarellenes kifakadásai is inkább az önkéntesi iskola akkori rémes hírű parancsnokának (a ki azóta megőrült s meghalt) tudható be. Mióta Wittstoch Ernő százados lett az önkéntesi iskola parancsnoka, egészen másként beszélt az önkéntesekkel Aulich ezredes is. A német nyelvet csak figyelemükbe ajánlta s annak nemtudása akadály volt ugyan a tiszt rang elnyerésére nézve, (ez aztán már a törvény hibája, mely a magyar hadsereget osztrákká teszi), de nem volt ok arra, hogy második évet szolgáljon valaki. Az önkéntesi iskolába legnagyobb részben magyar tiszt volt vezényelve, a kik aztán magyarul és németül, sőt néha csak magyarul adtak elő s akárhányszor könnyebbség okáért magyarul felelt az az önkéntes is, a ki jól tudott németül. Ezzel a humánus eljárással viszont azt érték el, hogy igen sokan nekifeküdtek a német nyelvnek s csupa ambícióból úgy bejártak, hogy a tiszt vizsgán a legtöbb jelölt legalább néhány mondatot tudott németül.

Ezenyit az önkéntesekről. A mi a magyar nyelvet illeti, hát én saját szememmel láttam egy, Aulich ezredes által aláírt ezredparancsot, melyben inti a tisztikart, tanuljon magyarul s hasson oda, hogy az ezred legénységének oláh (bőbse) is magyarul megtanuljon. Az ezredhez beosztott idegen hadapród tiszt helyettesek számára magyar nyelv-kurzus volt felállítva egyik, tüzes magyarságáról ismert főhadnagy vezetése alatt. Az ezred belső érintkezési nyelve kizárólag a magyar volt. Egy ízben a gyakorlóterem beszédet tartott Aulich ezredes a századparancsnokokhoz s aztán felszólította őket, közöljék szavait a legénységgel. Valamennyi magyarul szólt a fiukhoz, kivéve egy kapitányt, a ki oláhul kezdte beszédét. Aulich németül rákiáltott: — Százados ur, szíveskedjék magyarul beszélni, mert ez nem oláh, hanem magyar ezred!

Ilyenné változott Aulich ezredes az utolsó pár évben; jó lesz ezt is megmondania annak, a ki pálczát akar törni fölötte.

* **Négy gyűlés egy nap.** Nagyvárad, városának közigazgatási gépezete erősen működik. Mindennapra kijut egy-két gyűlés, míg ma, szerdán, november 12-én négy ülés lesz a városházán. Délelőtt 10 órakor a szépművészeti és közlekedési szakbizottság; — délután 3 órakor a városi tanács, ugyancsak ez időben a világitási bizottság, délután 4 órakor pedig az igazoló választmány tart ülést.

* **Tartalékos tisztek tömeges lemondása.** A Nessi-ügy mind szélesebb hullámokat ver. Ma már a tartalékos tisztek is megmozdultak és olyan aktusra készülnek, mely nálunk igazán ritkítja párját. A budapesti tartalékos tisztek körében ugyanis egy végrehajtó bizottság alakult, mely mozgalmat indított abban az irányban, hogy a tartalékos tisztek a Nessi-ügy fejleményeire való tekintettel **együttesen mondjanak le rangjukról.** A bizottság felhívást tett közzé, melyben ez ügyben gyűlést hív egybe. A felhívás egyszersmind ismerteti a mai értekezleten előterjesztendő indítványt a mai értekezlet kötelező nyilatkozattal végződik: »En alólirott polgári és katonai becsületemre kötelezem magamat, hogy el fogom fogadni a mai nagy értekezleten előterjesztendő indítványt, mely szerint katonai tartalékos tiszt rangunkból lemondunk«. Az ívet eddig mintegy 300 tartalékos tiszt írta alá.

* **A város halottai.** Az elmúlt október hó végén és november elején Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjainak soraiban is aratott a halál. Az októberi közgyűlés óta három tagja hunyt el a törvényhatóságnak: dr. Kutiák Agoston orvos, Bottó Ferencz ügyvéd és Szűts István városi levéltárnok. A holnapi városi közgyűlés elé terjesztendő jelentésében kegyelvével emlékezik meg a három elhunyt derék férfiúról a polgármester s indítványozza, hogy a törvényhatóság jegyzőkönyvében fejezze ki részvételt elhunytuk felett.

* **Miskolc Arpad főszámvivő szabadságolása.** Mint jó forrásból értesülünk, Bihar-megye egyik kiváló főtisztviselőjét: Miskolc Arpad megyei főszámvivőt Beöthy László főispán hosszabb időre szabadságolta s a főszámvivői teendőkkel ideiglenesen Zilahy Samu megyei alszámvivőt bízta meg. A váratlan szabadságolást avval magyarázzák, hogy már a közel jövőben állami kezelésbe veszik a vármegye főszámvivői hivatalait s Miskolc Arpad váratlan és meglepetésszerű szabadságolása összefügg az államosítással.

* **A falu-i gavalér új ruhái.** Izrael Mór magyarszékei kereskedő segéd már régen dicsekedett, hogy milyen elegáns uracs lesz a mostanában vásárolt új ruhájában, s a mult szombaton valóban meg is jelent hódító kosztümjében a magyarcsékei korzón. Délután pedig a falu nagydíszü vendéglőjében ünnepi áldomást ivott néhány pajtásával, s csak késő éjjel vetődött haza, s mámoros fejével szobája ablakát nyitva felejtette, így történt, hogy az új öltözet reggelre eltűnt. A tönkre tett Izrael jelentést tett a csendőrségnek, s a nyomozást megindították. Nem lehetetlen, hogy valamelyik czimborája emelte el az új öltözetet.

* **Halálozás.** Kovács József Andor, m. kir. posta- és távirat-titkár, a posta- és távirat-tiszt tanfolyam segédtanára, székesfővárosi iskolaszéki tag folyó hó 9-én reggel 5 órakor, Budapesten rövid szenvedés után életének 47-iki boldog házasságának 14-ik évében elhunyt. Az elhunytban Amon Margit, színházunk primadonnája sógorát gyászolja. A temetésen igen sokan jelentek meg az elhunyt nagyváradi rokonai és ismerősei közül.

* **Elcsipett lóköltők.** Egy szervezett lóköltő bandát kerített kézre a napokban a csendőrség. Még a mult hó közepe táján történt, hogy Pópa Mihály olcsai lakos két 260 korona értékű lovát ellopták. A megkárosított gazda természetesen jelentést tett a lopásról a csendőrségnek, mire a megindított nyomozás váratlan dolgokat derített ki. Megtalálván a lovak jelenlegi gazdáját, ez azt vallotta, hogy a tenkei vásáron Kocsula Auréltól vette más két lóért és 50 korona készpénzért. A további kutatás kiderítette, hogy az a másik két ló is lopott jószág s Topprics Mitru ezinkostársa Kocsula Aurélnak, a kik több társukkal állandóan lopott lovakat cserélgettek. Csarnó Tógyér

és Marino Iszaj tulajdonában is több lopott és elcsereült lovat találtak, melyeket a megye egész területéről, kivált vásárokról lopkodtak össze. Pópa Mihály két megkerült lovát az olcsai előjáróságnál letétbe helyezték.

* **Kétszázötven hónapra letiltott fizetés.** Volt Nagyvárad társadalmának egy alakja, a kit éjszaka igen gyakran lehetett látni hol itt, hol ott, de otthon soha. A Délvidékről helyezték át ide, a hol már teljesen kikopott a hitelből. Nagyváradon is hamarosan megismerkedett a nagyváradvárosi kir. járásbíróval, de rék és buzgó végrehajtóival, úgy hogy jónak látta páravá válni s áthelyeztette magát Pest-megyébe.

Az adósság azonban olyan, mint a köhögés: a ki megkapta, azt hűségesen követi mindenfelé. Különösen ha fiskális kezébe adják a behajtást. A mi hősünk ellen is volt per bőségesen, de legnagyobb részét kettévágta az áthelyezés. Csak egy ambiciózus fiskálisunkat izgatta az eszme, hogy a makacs nem-fizető nézetei megváltoztatására erőiesen fogja kényszeríteni! Végrehajtást foganatosított tehát ellene s letiltatta a fizetését. Mikor ez megtörtént, örömtől duzzadó levélben kérdezősködött Pestmegyéből, hogy mennyi pénzről küldjön nyugtát? A válasz, melyet kérdésére kapott, következőleg hangzott:

— A nyugtát 20 év és 8 hónap múlva szíveskedjék beküldeni az első részletről, miután az ön által foganatosított végrehajtást megelőzőleg az illetőnek fizetése már kerek kétszázötven hónapra letiltatott.

* **Orvtámadó bicskások.** A két Köteles testvér, Károly és Mihály izágaságukról nevezetesen Tenkén, s természetesen ilyformán sok a haragosuk. Ilyen ellenséges viszonyban éltek Orbán Jánossal is, a kit a mult napokban az utcán lesből megtámadták s zsebükkel össze-szurkálták. A tettesek a csendőrségnek beismerték cselekményüket, miről a kir. ügyészség értesített.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter a berettyó-újfalui »Erzsébet népkert« alapszabályait jóváhagyta.

A zenekedvelők értekezlete. A »Nagyvárad-i Zenekedvelők Egyesülete« zenekarának tagjait tisztelettel kérem ez uton is, hogy a zenekari működés részleteinek megbeszélése tárgyában tartandó értekezletre az egyleti helyiségben (Nagypiaczter, Reáliskola-utca, közs. polg. fuiss. épület II. em. 31. ajtó) f. hó 13-án — csütörtökön — este 8 órára megjelenni, a zenekarban való működésre ismerőseiket is megnyerni s hogy ez alkalommal már próba is tartható legyen, hangszereiket magukkal hoz s szíveskedjenek. Nagyvárad, 1902. nov. 11. Mezey Mihály egyesületi elnök.

TANUGY.

Katholikus Padagogia. Gyürky Odön folyóiratának 2. füzetje (VI. kötet) a következő tartalommal jelent meg: Nemzeti és keresztény nevelés. (Ifj. Zichy János gróf beszéde a képviselőház 1902. évi április 10-én tartott ülésén) Waitz Tódor pedagógiaja. (Folytatás). Irta: Bihari Ferencz főgimnáziumi tanár. Suggestio és nevelés. Irta: Olasz József dr. Az érzékeségről. Irta: Kulcsár Gyula. Az eszmék fontossága a pedagógiában és közéletük módszere. Irta: Karácsony József, tanítóképzői igazgató. Irodalom. (Cserép József: Latin nyelv. Cserép József: Latin olvasó- és gyakorlókönyv. Ism.: B. F. — Fallenberg: Herder nevelési elvei. Ism.: Bihari Ferencz.) Vegyesek. (Tomor Ferencz: — Keresztény és nemzeti nevelés. —

Az ifjúság vallás-erkölcsi nevelése érdekében. — Az országos Középiskolai Tanáregyesület programja. — A tornaversenyek kérdése a budapesti tanári körben. — Enektanárok fizetése. — Egy fakoltás bajai. — A klasszikus nyelvek miatt. — Kisasszony a diákok között. — Helyettes tanárok mizériái. — Német női középiskolák. — Olasz középiskolai reform. — Egyetemi kérdések. — Különféle fajta középiskolák. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Molnár-utca 11. szám. (Kath. Kör.)

MULATSAG.

Katalin-estély. A saison egyik legfényesebb estélyének ígérkezik a biharmegyei és nagyváradai nőegylet által f. hó 24-én megtartandó **Katalin-estély.** Az egész vármegye intelligenciája már is nagyban érdeklődik a mulatság iránt, mely a Kereskedelmi Csarnok dísztermében lesz megtartva. A tánczot megelőzőleg a 37-ik gyalogezred zenekara fog hangversenyezni. A tánczhoz a zenét egy kitűnő cigánybanda fogja szolgáltatni. Belépti-díj 2 korona.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Katalin.
Csütörtök: Or Nagy ur.
Péntek: Pogány Gábor.
Szombat: Zsidóné.
Vasárnap: délután: Svihákok, este: Don Cézár.

Az élő színház.

(Folytatás.)

III.

A kik mennek s a kik nem jönnek.

Riasztó hír kelt szárnyra nemrég: elmennek a társulat legkiválóbb erői! Miért mennek, azt nem tudja senki; de beszélik, hogy nem jószántukból mennek, hanem egyszerűen az igazgató ur nem akarja szerződésüket meghosszabbítani.

Ezen nem is csudálkozunk, mert ez egyszerűen csak folytatása annak a rendszernek, a melyet Somogyi Károly következetesen folytat: a társulat színvonalának súlyosztása az egész.

Három évvel ezelőtt sem állott a társulat a legmagasabb színvonalon; de azóta még majdnem minden újabb tag egy fokkal alatta állott elődjének.

Balla Kálmánt sikerült szerencsésen elűldözni Nagyváradról azért, mert Ballánának nem volt olyan mesés hangja, mint Székely Irénnek s mert bizony ők egy kissé rátartiak voltak. Azóta faképnél hagyta a pecepartit magyarázva Athént. Székely Irén is, Balla sincs itt — s azóta nincs többé valamire való drámai és vígjáték-rendezőnk. Ballát, a színészt nagyrészt pótolja Tóth Elek (a ki idővel még sokra fogja vinni, mert van tehetsége), Ballát, a rendezőt nem pótolja senki. Talán Krasznay fog idővel vígjátéki rendezőnek beválni; ma ő is épp egy sablonok szerint és kevés erővel dolgozik, mint a drámában Somogyi és Peterdy. Mind a háromnak csak ritkán sikerül valami igazán eredeti dolgot produkálni.

Eredeti felfogású, igazán egyetemes színész-tehetségű tagja csak egy van a társulatnak: **Pintér Imre.** Némi tulzással azt mondhatnók, hogy többet ér valamennyinél együttvéve. Drámában, operában, operettben, vígjátékban egyaránt megállja a helyét: ha gyönyörű baritonja néha nem pajkoskodnék a gixerekkel, régen Budapesten volna. Mint operett-rendezőnek párját kell keresni. Mindig tud valami új, eredeti színt hozni az operettbe, a tömegeket kitűnően

felhasználja, érti, hogyan kell a személyek elhelyezésével, mozgásával is hatni s a felvonásokat az utolsó csattanóra rendezni be. Olyan ereje Pintér Imre a társulatnak, a kit elbocsátani: öngyilkossági kísérlet.

Meg a drámai személyzet java: **Bognár János**, a ki a legkisebb szerepben is mindig kitűnt (ha megtanulta), **Peterdy Sándor**, az apaszerepek kiváló művésze, **Krasznay Andor**, a kitűnő komikus s marad helyette **Szathmáry**, a ki önmagában keresi mindig a komikumot, nem pedig szerepében s így egyforma lévén, hamar megunja a közönség. Egyetlen jó drámai erő marad meg: **Tóth Elek.**

Ki fogja a távozókat helyettesíteni? A mint Pintérnek lehetetlen lesz utódját találni, épp úgy nehéz munka lesz Bognárnak, Krasznaynak, Peterdynek helyettesítőjét kikutatni. Sokkal kevesebb fáradsággal járna, ha egyszerűen megtartanák őket. Ha pedig az utálpot okvetlenül használni akarják, van elég talp, a melyen méltóképp helyet foglalhat.

A drámai személyzet női része iránt kegyelmesebb az igazgatóság. Megmaradnak **László Irén**, ez a szép jövőjű, fiatal tragika, **Kovács Mariska**, a kinek multja is, jövője is, de ő maga a színpadról is szép, megmarad **Benkő Jolán** is. Pintérné **Szép Olga** távozását azonban meg fogja színyleni a vígjáték.

Félő, hogy a megürülő szerepeket úgy fogja betölteni Somogyi Károly, mint a tenoristával, a drámai hőssel és némileg a primadonnával is tett. Szerződötletet olyanokat, a kiknek tagadhatlan tehetségük van, de fiatalok lévén, igen szerény fizetéssel kénytelenek megelégedni. A közönség is ugyiszólván kénytelen megelégedni velük, mert mikor valami hibájuk miatt kifakadnánk, a jó szív elnémitja ajkainkat. Ne bántuk szegényeket, hadd nőjenek, hiszen van bennük tehetség s olyan fiatalok! A kifakadások aztán a színház vezetősége ellen zúdulnak; minek alkalmaz egész sereg olyan erői, a kiket többet kell bátorítani, mint megtapsolni!

Ha már csakugyan mennie kell a társulat legerősebb oszlopainak, akkor helyükbe is oszlopokat kérünk, nem pedig paszulykarókat. (Folytatjuk.)

Katalin. Béli és Fehér operettje, a „Katalin”, mely Nagy Endre kollektán s egyik szerző, Fehér János jóvoltából a napokban egy sajtópör viszontagságain is keresztül ment, ma, szerdán este újra színpadra fog kerülni a Szigligeti-színházban. Az operett szereposztása a régi.

Pogány Gábor. Pénteken premier lesz a Szigligeti-színházban. A Nemzeti színház egyik érdekes és nagysikerű új eredeti darabja a „Pogány Gábor” kerül színpadra, mely erősen vitatott problémájával s hivatott színműíróra való kvalitásaival az első igazi sikert szerezte meg szerzőjének, **Ferenczy Ferencznek**, ki egyik minisztérium előkelő hivatalnok s jóval több a dilettáns irónál. A premierre nagy kedvvel készült a drámai társulat annyival inkább, mert a szerző azt ígérte **Somogyi** igazgatónak, hogy lehetőleg jelen lesz a nagyváradai bemutatón. A darab főbb szerepeit **László Irén**, **H. Novák Irén**, **E. Kovács Mariska**, **Somogyiné Nagy Julia**, **Benkő Jolán**, **T. Pogány Janka**, **Peterdy**, **Tóth Elek**, **Bognár János**, **Kovács**, **Szarvasi**, **Szathmáry** játszzák.

Operaelőadás a Színházban. Szombaton este operaelőadás lesz a Szigligeti színházban. Halvány elavulhatatlan remekműve, a „Zsidóné” kerül színpadra alapos és régen folyó próbák után és sok új technikai berendezéssel. A czimszerepet **Márkus Aranka** énekli. **Székely Anna** (a hercegnő) **Perényi (Elezár)**, **Kalmár (a herceg)** **Pintér (Broqui)** **Csatár** (a kormányzó) a többi szereplők.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 55.

Bérlet 41. sz.

Ma szerdán, 1902. november 12-én:

KATALIN.

Operette.

SZEMÉLYEK:

Katalin, ezárnő — — —	Márkus Aranka
Gurackij Leó gróf államtitkár	Deésy Alfréd
Buranoff Iván herceg, kormányzó — — —	Kovács Lajos
Sunderland Ödön gróf, kincstárnok — — —	Bognár J.
Troickoff Fedor — — —	Bérczi Gyula
Ivanoff Aleszics, pohárnok —	Kalmár Béla
Chevalier Telemaque Fronsac de Lausac — — —	Szathmáry Arpád
Germain Duplessis, hadnagy —	Amon Margit
Anicza, kedvese — — —	Bilkey Irén
Sunderland grófnő — — —	Tóváry Anna
Buranoff Olga hercegné —	Székely Anna
Ida hercegnő — — —	Kulinyi Mariska
1-ső) tiszt — — —	Perényi
2-ik) — — —	Pintér Imre

HELYTARAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tálalászk, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap csütörtökön, november 13-án:

Az őrnagy ur.

Bohózat.

IRODALOM.

A Pázmány-egyesület Pécsen.

A katolikus írók és hírlapírók országos Pázmány-egyesülete a közelmúltban Nagyváradon tartott ünnepélyéhez minden tekintetben méltó volt a vasárnap Pécsen, a régi magyar tudományosság és művészet székvárosában rendezett fényes és maradandó emlékü ünnepély. Megjelent az ünnepélyen Pécs társadalmának színe-java. Az egyesület részéről **Margalits** elnök, **Kiss János** praefectus és **Cziklay** alelnökökkel számos tag érkezett Pécsre.

Délután volt a Pázmány-egyesület választmányi ülése, majd tisztelték **Helyey** püspököt, kit Margalits elnök üdvözölt. A püspök az üdvözlésre hosszabb beszédben válaszolt, melyben nagy örömeinek adott kifejezést, hogy a katolikus sajtó képviselőit fogadhatja. Milyreható szavakkal ecsetelte a sajtó hivatását s lelkesen buzdította munkáit a további küzdelemre. Délben a püspököt diszebed volt.

Az ünnepély fénypontja Pázmány-egyesület által rendezett fényes sikerű matiné, volt, mely a katolikus kör imponáns dísztermében folyt le.

A felolvasó estélyt **Margalits** dr. egyetemi tanár nyitotta meg szabad előadással e czímmel: A katolicizmus mint életelv a XX. században. A mély gondolatokban s az egész életre irányt mutató elvekből gazdag beszédet feszült figyelemmel hallgatta az óriási közönség s végén percekig zugott a taps s éljenzés. Pécsi leányokból és ifjakból összeállított kar a Traviatából egy karéneket adott elő a pécsi dalosok régi jeles híréhez méltóan. **Andor** József (Cziprián) egy érdekesítő elbeszélését, **Auer** István pedig hangulatos költeményeit olvasta fel. Majd **Osurgay** Adél Hunyadi László operából a nagy áriát adta elő. Végül a jogász banda magyar nótákat játszott.

Előadás után estebed volt, majd táncz fejezte be a Pázmány-egyesület Pécs katolikus társadalmára feledhetetlen emlékü szereplését.

A Pázmány-Egylet új tagjai. Az Orsz. Pázmány-Egylet pécsi gyűlésén dr. **Margalits** Ede elnök öröndetes gyarapodásról tett jelentést. Okt. 14-ike óta 22-vel gyarapodott a tagok száma. Új tagokul jelentkeztek: alapító tagnak gróf **Wenckheim** Géza, pártoló tagnak **Schiffer** Ferencz pozsonyi kanonok és tizenegy esperesi kerület, rendes tagokul jelentkeztek dr. **Karácsonyi** János történetíró, **Lányi** József, dr. **Késmárky** István dr. jogtanár, **Beck** Rezső esperes plébános, **Acsay** Ferencz főgymn. igazgató, **Sávol** Ferencz hittanár és lapszerkesztő, **Dömel** Anzelm lapszerkesztő. A jelentkezetteket a választmány titkos szavazás után felvette a tagok sorába.

TAVIRATOR.

A Nessi-ügy a mentelmi bizottság előtt.

Budapest, nov. 11. (Saját tud. távir.) A mentelmi bizottság ma folytatta a Nessi-ügy tárgyalását s Zichy Aladár gróf sértést lát a megidőzésben. Olay fenntartja tegnapi álláspontját. Feltűnést keltett **Kubinyi** Géza kormányparti képviselő beszéde, aki — ugymond — nem engedi a képviselőház suverénitásának megsértését, miért is ellenzi a kiadatást.

A szavazás a következőleg oszlott meg: Sebes, Olay, Tormai, Kubinyi, Zichy a kiadás ellen, Angyal, Szivák, Avraneszkú, Radanovics, Klobusitzky, Maróthy pedig a kiadás mellett szavaztak. Olay és Sebes külön véleményét fognak benyújtani a pénteki ülés elé.

Ausztriai püspök-konferencia.

Bécs, nov. 11. A püspök-konferencia ma tartotta első ülését Gruscha bíboros hercegérsek elnöke alatt. Tegnap a már itt időző püspökök előzetes tanácskozásra gyűltek össze a hercegérseknél. (M. T. I.)

Oszták állapotok

Bécs, nov. 11. (Saj. tud. táv.) A Reichsrathban általánosan oly izgatott a hangulat, hogy mindegyre ismétlődnek a legviharosabb szökváltások, mikor a legképtelenebb sértésekkel illetik egymást a képviselők, úgy annyira, hogy a kormánynak szándéka a képviselőházat két hétre elnapolni, hogy a pártvezérek tanácskozzanak s eredménytelenség esetén hosszabb időre elnapolják a Házat.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, nov. 11. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt ma este **Kossuth** Ferencz elnökletével értekezletet tartott s elhatározták, hogy erősen kifejezésre juttatják, hogy s mentelmi bizottság határozatának elfogadása esetén mily nagy sérelem éri a képviselők jogát.

Kisvárdán		Budapest, nov. 11.
Oszták hitel	—	683 50
Magyar hitel	—	728 50
Államvasút	—	4 2 50
Rimamurányi	—	473 50
Magyar jelzálog	—	—
Salgótarjáni	—	—
Wagon-kölcsön	—	—

Mátészalkán		nov. 11.
Buza öntőberet	—	7 27
Buza áprilisra	—	7 84
Tengeri	—	5 60
Rozs okt.	—	6 45
Zab ápr.	—	11 89
Káposzta, repce, stb.	—	—

Magyar aranyjárdék		1902 nov. 11-é
Magyar aranyjárdék	—	120 85
Magyar koronajárdék	—	97 60
Magyar vasúti kölcsön aranyban	—	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben	—	—
Magyar keleti vasúti államkötvény	—	97 60
Magyar földterhelési kölcsön	—	100 —
Italmelési jog megváltási kötvény	—	48 —
Korlátolt felelősségű társaságok	—	202 —
Magyar nyereségny-sorsjegyek	—	157 —
Társasági részvények	—	100 75
Oszták járdék papírban	—	100 55
Oszták járdék papírban	—	120 50
Oszták járdék aranyban	—	100 —
Oszták korona járdék	—	50 50
Oszták államsorsjegyek	—	15 00
Oszták magyar bank részvény	—	702 —
Magyar hitelbank részvény	—	695 —
Oszták hitelintézet részvény	—	95 17
Párisi visita	—	19 06
20 prnkos arany (Napoleon'dor)	—	116 92
Németbirodalmi márka	—	—

Londoni visita	—	23 22
20 márkás arany	—	23 40

SZERKESZTOI POSTA.

Sz. I. urhölgynek. Az egyik holnap jön, a másikat a naptárba tartottuk fenn. Folytatásuk mikor következik?

M. P. O. urhölgynek. Besoroztuk a naptárba.

Tornister (magyarra nem fordítandó! Még nem olvastuk át — hanem hát a felsőbbbség mit fog hozzá szólni? A közléshez engedélyt kell kérni, mely valószínűleg meg fog tagadhatni.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyvárad 4-ik honvéd gyalogezred legénysége részére szükséges **marhahus, disznó-zsir, burgonya és fűszerneműek** az 1903. évre arlejtésen fognak biztosítani **1902. november hó 19-én.** Pályázni óhajtok bővebb értesítést az új honvéd gyalogsági laktanyában (Rulikovszky-ut) szerezhetnek.

Elegáns **női kelmék** legujabb kivitelben, nagy és futó **szőnyegek, ágy-garnitúrák, függönyök, paplanok, pokróczok,** terítők. Selyem és divatos téli kelmékből elegáns **női blousok** meglepő választékban, melyek mérték után is megrendelhetők. Jó mosó **barketek,** férfi és női **kész fehérneműek,** mindenféle **télkendők.** **Esőernyőkben** nagy választék és olcsók. **Vásznak** legjobb minőségben.

Szemben a sok félrevezető, sokat ígérő hirdetésekkel, a n. é. közönség szíves pártfogásába ajánlom a szolid elvekre fektetett raktáramat.

BECZKAY LAJOS

Szent László-tér.

148

Uj üzlet!

Szabó Testvérek

Uj üzlet!

rőfös és női divatáruháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» sörcsarnok mellett.)

Minden nagyhangzásu reklámot mellőzve, a legszolidabb alapon vezetjük üzletünket. Az őszi és téli idényre megérkezett legdivatosabb és legujabb ruhaszövetek, barchetek, flanelek, posztók, téli kendők, kanavász, vásznak. Paplanok, miederek, szőnyegek, csipkefüggönyök, uri és női fehérneműek, mindezen czikkeket a legszolidabb kiszolgálás mellett árusítjuk. — Női **ING-BLOUSOK** nagy választékban.

FEIGENBAUM LAJOS,
Kert-uteza.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bemer-ter.

Belépési felhívás.

A

„Biharmegyei Korona-, Takaré- és Hitelszövetkezet“

1903. évi január hó 1-én

új évtársulatot kezd,

mely 1905. december végéig tart.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább **egy üzletrészt** jegyez, vagyis legalább **1 koronának heti befizetésére kötelezi magát**. A befizetett összeg a három év leteltével **kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek KÉSZ-PÉNZBEN FIZETTETIK VISSZA**. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is.

Most végződő évi társulatunk is igen szép eredménnyel működik; — tagjai a rendszeres takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége

a **„BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR“** I-ső emeleti üzlethelyiségében van,

NAGYVÁRADON, Kossuth Lajos utca 19—20. sz. alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten levő váltó-üzletben már a mai naptól kezdve elfogadtatnak,

melynek mielőbbi eszközölésére felkérjük a szövetkezet t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1902. október 25.

357.

A **„BIHARMEGYEI KORONA-TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET“** IGAZGATÓSÁGA

Élő János,
Schwartz Ferencz,

Szunyogh Péter elnök,
Fleischacker Gyula,
dr. Wallner Ödön,

Pekanovits Imre,
Weinberger Jakab.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy, Teleky-utcai házában.

306

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: **4 szoba, 1 alcoven**, mellék-helyiségek s egy üveges **terasz** a Körözsre,

minden órán kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.